

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “อริยชน — ทรัพย์อันประเสริฐ”

คำว่า อริยชน เป็นคำภาษาบาลี มีคำ ๒ คำ รวมกัน คือ คำว่า อริย (ประเสริฐ) + ชน (ทรัพย์) รวมกันเป็น อริยชน (อ่านว่า อะ - ริ - ชะ - ทะ - นะ) แปลว่า ทรัพย์อันประเสริฐ ทรัพย์อันประเสริฐ มี ๗ ประการ ดังข้อความที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสกับมหาอำมาตย์ ชื่อ อุคคะ ว่า “ดูก่อนอุคคะ ทรัพย์ ๗ ประการนี้แล ไม่ทั่วไปแก่ไฟ น้ำ พระราชา โจร ทายาทผู้ไม่เป็นที่รัก, ๗ ประการเป็นไฉน ? คือ ทรัพย์คือศรัทธา ๑ ศีล ๑ หิริ (ความละอายต่ออกุศล) ๑ โอตตปปะ (ความเกรงกลัวต่ออกุศล) ๑ สุตะ (การสดับตรับฟังพระธรรม) ๑ จาคะ (การสละกิเลส) ๑ ปัญญา ๑ ดูก่อนอุคคะ ทรัพย์ ๗ ประการนี้แล ไม่ทั่วไปแก่ไฟ น้ำ พระราชา โจร ทายาทผู้ไม่เป็นที่รัก”

(จาก...พระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต อุคคสูตร)

บุคคลผู้ที่ยังมีความรักตัว ยังมีความยึดถือสภาพธรรมว่าเป็นตัวตน ต้องการที่จะให้ตัวตนมีความสุข ก็จะคิดว่าชีวิตจะเป็นสุขได้ ต้องเป็นชีวิตที่มีทรัพย์สมบัติ บุคคลเหล่านี้จึงมีโลภะ (ความติดข้องต้องการ) ที่จะแสวงหาทรัพย์สมบัติ ให้ทางตา เห็น ทางหู ได้ยิน ทางจมูก ได้กลิ่น ทางลิ้น ลิ้มรส ทางกาย รู้สิ่งที่กระทบสัมผัสสิ่งที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ ซึ่งแตกต่างจากทรัพย์สมบัติในทางธรรมอย่างสิ้นเชิง

เมื่อกล่าวถึงทรัพย์สมบัติแล้ว สามารถจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ทรัพย์สมบัติที่ทำให้เกิดความติดข้องยินดีพอใจ ทำให้วนเวียนอยู่ในสังสารวัฏฏ์ไม่มีวันจบสิ้น
๒. ทรัพย์สมบัติที่ทำให้ละคลายความติดข้อง ทำให้ไปสู่การดับกิเลส ไม่ต้องวนเวียนอยู่ในสังสารวัฏฏ์

จึงจำต้องถึงเวลาที่จะเลือกแล้วว่าจะเลือกทรัพย์สมบัติประเภทไหน? ถ้าเป็นผู้ที่มีปัญญาจริง ๆ ทรัพย์สมบัติทั้งโลกก็จะแลกกับทรัพย์สมบัติทางธรรม (อริยทรัพย์) ซึ่งเป็นทรัพย์ที่ประเสริฐ มีศรัทธาเป็นต้น ไม่ได้

บุคคลผู้ที่ยังเห็นคุณค่าของอริยทรัพย์ ๗ ประการ มีศรัทธาเป็นต้นที่เป็นทรัพย์สมบัติทางธรรม จะไม่ยอมแลกกับทรัพย์สมบัติใด ๆ ในทางโลกทั้งสิ้น แต่ตรงกันข้ามผู้ที่ยังไม่ได้ฟังพระธรรม ไม่ได้พิจารณาเห็นประโยชน์ของอริยทรัพย์ ก็ยังคงพอใจที่จะแสวงหาทรัพย์สมบัติทางโลกอยู่โดยไม่ได้แสวงหาทรัพย์สมบัติทางธรรมเลย

นี่ก็แสดงให้เห็นถึงปัญญาจริง ๆ เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาว่า ทรัพย์สมบัติทางโลกไม่สามารถติดตามตนไปได้ และทรัพย์สมบัติเหล่านั้นจะหมดสิ้นไปเมื่อใดก็ได้ เป็นไปตามเหตุตามปัจจัย

เมื่อเป็นเช่นนี้ ควรอย่างยิ่งที่จะเห็นคุณค่าของทรัพย์สมบัติทางธรรม อันเป็นทรัพย์ที่ประเสริฐ ซึ่งจะเป็นที่พึ่งทั้งในชาตินี้และในชาติต่อ ๆ ไป ตลอดจนกระทั่งเป็นที่พึ่งที่จะทำให้ถึงการดับกิเลสได้ตามลำดับขั้นด้วย โดยเริ่มที่การฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงเป็นปกติในชีวิตประจำวัน สะสมความเข้าใจถูก เห็นถูก ไปตามลำดับ ขณะที่กำลังฟังพระธรรม ก็มีศรัทธา มีหิริ มีโอตตปปะ เป็นต้น ซึ่งเป็นสภาพธรรมฝ่ายดีเกิดพร้อมกันกับจิตในขณะนั้น และเป็นการอบรมเจริญปัญญาที่จะระลึกรู้ลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏจนกว่าจะรู้แจ้งอริยสัจธรรม ดับกิเลสได้ในที่สุด นี่ก็คือ ทรัพย์สมบัติที่ประเสริฐอย่างยิ่งในชีวิต ทำให้เป็นชีวิตที่ไม่ว่างเปล่าจากประโยชน์.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com , โทร. ๐๘๕- ๖๒๑๙๑๐๖]